

Europska potvrda o nasljeđivanju i njezina primjena u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na zemljišnoknjižni upis

Novak, Ina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:372080>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet u Zagrebu
Katedra za međunarodno privatno pravo

Ina Novak

**EUROPSKA POTVRDA O NASLJEĐIVANJU I NJEZINA
PRIMJENA U REPUBLICI HRVATSKOJ S POSEBNIM
OSVRTOM NA ZEMLJIŠNOKNJIŽNI UPIS**

Diplomski rad

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Dora Zgrabljic Rotar

Zagreb, lipanj 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Ina Novak, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ina Novak

SAŽETAK

Uredbom (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju uvedena je Europska potvrda o nasljeđivanju, jedinstveni dokument međunarodnog privatnog prava s izravnim učinkom u svim državama članicama u kojima se primjenjuje. Cilj Europske potvrde o nasljeđivanju je pojednostaviti postupke nasljeđivanja s prekograničnim elementom. U Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o provedbi Uredbe br. 650/2015 o nasljeđivanju kojim se pobliže uređuje postupak izdavanja Potvrde. U radu se obrađuje uspostava i svrha Potvrda te nadležnost za izdavanje, zahtjev za izdavanje Potvrde kao i učinci Potvrde te mogućnost ispravka, izmjene ili opoziva Potvrde. Također, daje uvid u to kakva je praksa izdavanja Potvrde u Republici Hrvatskoj zbog podobnosti Europske potvrde o nasljeđivanju za zemljišnoknjižni upis i problemi koji se pojavljuju prilikom provedbe već izdane Potvrde.

Ključne riječi: Uredba (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju, Europska potvrda o nasljeđivanju, nasljeđivanje s prekograničnim elementom, zahtjev za izdavanje, nadležna tijela, zemljišnoknjižni upis

SUMMARY

Regulation (EU) No 650/2012 of Succession introduced the European Certificate of Succession, a unique document of international private law with direct effect in all member states where it applies. The aim of the European Certificate of Succession is to simplify inheritance procedures with a cross-border element. The Republic of Croatia has adopted the Law on the implementation of the Regulation No 650/2015 of succession which regulates in detail the procedure for issuing the Certificate. The paper deals with the establishment and purpose of Certificate, the competence to issue the Certificate, application for a Certificate as well as the effects of the Certificate and the possibility of rectification, modification or withdrawal of the Certificate. Furthermore, it also gives insight into the practice of issuing Certificate in the Republic of Croatia due to the suitability of the European Certificate of Succession for land registry entry and the problems appearing in the implementation of the Certificate already issued.

Keywords: Regulation (EU) No 650/2012 of Succession, European Certificate of Succession, succession with a cross-border element, application for issuance, competent authorities, land registry entry

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OPĆENITO O UREDBI O NASLJEĐIVANJU	2
3. EUROPSKA POTVRDA O NASLJEĐIVANJU	6
3.1. Pojam i svrha Potvrde	6
3.2. Nadležna tijela i postupak za izdavanje Potvrde	8
3.3. Sadržaj Potvrde.....	11
3.4. Ispravak, izmjena ili opoziv Potvrde	13
3.5. Pravni lijekovi	14
4. UČINCI EUROPSKE POTVRDE O NASLJEĐIVANJU	15
4.1. Nastupanje pravnih učinaka	15
4.2. Zaštita povjerenja u Potvrdu.....	17
5. POSTUPAK IZDAVANJA POTVRDE U REPUBLICI HRVATSKOJ	18
6. PRIMJERI IZ PRAKSE HRVATSKIH SUDOVA	21
6.2. Problematika prilikom provedbe već izdane Potvrde	23
7. ZAKLJUČAK	26
8. LITERATURA	27

1. UVOD

U fokusu ovog rada je prikaz Europske potvrde o nasljeđivanju i važne odrednice s osvrtnom na Uredbu (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, Službeni list Europske unije, L 201/107 i izdavanje navedene potvrde u Republici Hrvatskoj kao i uvid u praksu sudova Republike Hrvatske zbog podobnosti Europske potvrde o nasljeđivanju za zemljišnoknjižni opis. Naime, slobodno kretanje i boravak u državama članicama Europske unije smatra se jednim od najbitnijih vrijednosti na kojima se zasniva Europska unija. Kao posljedica toga uslijedilo je postupno ukidanje unutarnjih granica u okviru schengenskih sporazuma. Povećanom cirkulacijom odnosno kretanjem ljudi na teritoriju cjelokupne Europske unije i međusobnim povezivanjem europskih građana ostvareni su novi radni odnosi, kvalitetnija mogućnost školovanja, suradnja kroz istraživačke projekte, sklapanje brakova te sveopća bolja umreženost država članica. Jedna od takvih pogodnosti pružila je građanima priliku imanja imovine u više država članica. Takva situacija često otvara pitanje, primjerice koji je postupak nakon smrti osobe na teritoriju druge države članice ukoliko je vlasnik imovine u više zemalja. Navedeno je uzrokovalo mnogobrojne ostavinske postupke s prekograničnim elementom. S obzirom na to da se u Europskoj uniji nastoje povezati pravosudni sustavi država članica radi razvijanja suradnje na području pravosuđa tako je i uvedena Europska potvrda o nasljeđivanju kao novi, jedinstveni i objedinjeni međunarodni alat kojim se nastoji brže, jednostavnije i jeftinije riješiti ostavinske postupke s prekograničnim elementom.

Rad je podijeljen na ukupno 7 poglavlja te počinje prvim poglavljem pod nazivom „Uvod“ u kojemu su navedene informacije o području i cilju rada te njegovoj strukturi. Korištene su sekundarne metode prikupljanja informacija. U drugom poglavljju pod nazivom „Općenito o Uredbi o nasljeđivanju“ daje se opći uvid u Uredbu o nasljeđivanju koja je uvela Europsku potvrdu o nasljeđivanju koja je okosnica ovoga rada. Treće poglavlje „Europska potvrda o nasljeđivanju“ predstavlja ključno poglavlje ovoga rada u kojemu se kroz odredbe Uredbe o nasljeđivanju pojašnjava cilj dotične potvrde kao i postupak njezina izdavanja. S tim poglavljem povezano je peto poglavlje „Učinci Europske potvrde o nasljeđivanju.“ Zatim, u šestom i sedmom poglavljju

će se prikazati kako se odvija postupak izdavanja u Republici Hrvatskoj, tko ga provodi i koje su njegove specifičnosti dajući također uvid u praksu sudova Republike Hrvatske i problematiku koja se javlja prilikom upisa temeljem spomenute Potvrde. U posljednjem poglavlju iznose se zaključci ovog rada kao cjeline.

2. OPĆENITO O UREDBI O NASLJEĐIVANJU

U listopadu 2009. godine Europska komisija je, na temelju prethodno donesenih pravnih akata institucija Europske unije, izradila konačni prijedlog uredbe koja se bavi aspektima nasljeđivanja u međunarodnom privatnom pravu.¹ Nakon dugotrajnih pregovora došlo je do kvalitativnog iskoraka, dana 4. srpnja 2012. godine, kada je u redovnom zakonodavnom postupku temeljem članka 81. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije donesena Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (dalje: Uredba o nasljeđivanju).² Navedena Uredba smatra se velikim kvalitativnim iskorakom zbog inherentne složenosti unutar područja nasljeđivanja jer obuhvaća aspekte i probleme iz raznih područja prava.³

Donošenjem novog instrumenta unifikacije uspješno je objedinjen cjelokupni nasljedni statut. Uredba o nasljeđivanju podijeljena je u VII poglavlja, 83 točaka preambule i 84 članaka u normativnom dijelu. Njome se uređuje međunarodna nadležnost, mjerodavno materijalno pravo, priznanje i ovrha sudskih odluka, sudskih nagodbi i javnih isprava, prihvaćanje dokazne snage stranih javnih isprava te pravni okvir Europske potvrde o nasljeđivanju. Cilj Uredbe o nasljeđivanju prema točki 7. preambule je ostvarenje prava u postupku međunarodnog nasljeđivanja pomoću jedinstvenog i usklađenog tržišta. Takvo tržište podrazumijeva uklanjanje prepreka slobodnom kretanju osoba koje se susreću s popratnim komplikacijama pri ostvarenju

¹ Bouček, Vilim, Europsko međunarodno privatno pravo u eurointegracijskom procesu i izabrana pitanja mjerodavnog prava, Narodne novine, 2021., str. 243.

² SL EU 2012 L 201/107

³ Calvo Caravaca, A.-L., Davi, A., Mansel, H.-P., The EU Succession Regulation, A Commentary, Cambridge, Cambridge University Press, 2016., str. 2.

svojih prava.⁴ Konkretno, Uredba daje odgovor na pitanje koji se nacionalni pravni sustav primjenjuje na nasljeđivanje u situaciji poput primjerice Hrvata koji je umro s posljednjim uobičajenim boravištem u Frankfurtu, a imao je imovinu u Njemačkoj i Hrvatskoj što je danas nerijetka situacija. Primjera radi od imovine je imao kuću i zemlju u Zagrebu, stan u Frankfurtu te 1.000 eura na računu u banci u Čakovcu. Uredba je zbog svoje važnosti izravno primjenjiva u državama članicama Europske unije, tj. bez potrebe za zakonodavnom aktivnosti država članica, a također omogućava i primjenu prava trećih država.⁵ Navedeno znači da se odredbama Uredbe o nasljeđivanju omogućuje univerzalna primjena odnosno odredbe djeluju *erga omnes*, neovisno o ikakvoj vezi Uredbe s EU-om ili nekom njezinom državom članicom.⁶

S obzirom na polje primjene *ratione teritorii*, Uredba se primjenjuje na području svih država članica Europske unije osim u Danskoj i Irskoj, a u Ujedinjenom Kraljevstvu ni prije ni poslije povlačenja iz članstva EU. Navedene države ističu se po svom posebnom položaju u odnosu na druge države u kojima je obavezna primjena iste Uredbe. Danska je takvu mogućnost iskoristila temeljem Protokola br. 22. dok su Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo isključenje ostvarile provođenjem opt-out postupka na temelju Protokola br. 21.⁷

Glede *ratione temporis*, Uredba je stupila na snagu 16. kolovoza 2012. godine, a primjenjuje se na nasljeđivanje osoba koje su umrle 17. kolovoza 2015. ili nakon tog dana.⁸

Uredba o nasljeđivanju u članku 1. izričito uređuje *ratione materiae*. Ono se primjenjuje na „nasljeđivanje zbog smrti“, a obuhvaćeni su svi građanskopravni aspekti nasljeđivanja s propisanom pozitivnom i negativnom listom dodatno pojašnjenom u točki 9. preambule. U istome članku uređeno je da se „ne primjenjuje na porezne, carinske ili upravne stvari.“⁹ Razlog tomu je što se na odnose javnopravne prirode primjenjuju javnopravni propisi država članica.¹⁰ U članku 1. stavku 2. u točkama a) do j) taksativno se navodi lista koja je isključena iz polja primjene kao

⁴ Bouček, Vilim, op. cit. u bilj. 1, str. 244.

⁵ Trećim zemljama se u smislu Uredbe o nasljeđivanju smatraju, osim država koje nisu članice Europske unije, Danska i Irska te Ujedinjeno Kraljevstvo.

⁶ Bouček, Vilim, op. cit. u bilj. 1., str. 246.

⁷ *Ibid*, str. 245.

⁸ Čl. 83. Uredbe o nasljeđivanju

⁹ Čl. 1. st. 1. Uredbe o nasljeđivanju

¹⁰ Bouček, Vilim, op. cit. u bilj. 1., str. 245.

što su pitanja vezana uz osobna stanja fizičkih osoba, uzdržavanje, imovinski odnosi vezani uz brak te pitanja stvarnih prava i pitanja evidentiranja pojedinih prava u odgovarajuće upisnike.

Uredba o nasljeđivanju uređuje nadležnost na način da regulira nadležnost u svim postupcima u kojima se odlučuje o ostavini, na primjer ostavinski postupak. Pritom, uređuje samo međunarodnu nadležnost, ne i mjesnu.

Kako bi se ostvarilo načelo jedinstva ostavine nadležnost za provedbu ostavinskog postupka u cijelosti je dodijeljena sudu države članice u kojoj je ostavitelj imao svoje uobičajeno boravište u vrijeme smrti.¹¹ Navedenim uređenjem opće nadležnosti u Uredbu se uvodi poveznica uobičajenog boravišta. Ova poveznica sadržana je i u drugim izvorima međunarodnog privatnog prava EU-a. Smatra se temeljnim pojmom Haških konvencija o međunarodnom privatnom pravu. Međutim, Uredba o nasljeđivanju ne sadrži definiciju uobičajenog boravišta, ali ističe da bi “tijelo koje se bavi nasljeđivanjem trebalo izvršiti ukupnu procjenu životnih okolnosti umrlog tijekom posljednjih godina njegovog života i u trenutku smrti, uzimajući u obzir sve relevantne činjenične elemente, posebno trajanje i stalnost prisutnosti umrlog u dotičnoj državi te uvjete i razloge za tu prisutnost. Tako utvrđeno uobičajeno boravište trebalo bi imati blisku i stabilnu vezu s dotičnom državom, uzimajući u obzir konkretne ciljeve ove Uredbe.”¹² Radi se o faktičnom, a ne o pravnom pitanju. Kako bi se ostvarilo određenje pojma uobičajenog boravišta navedeno je prepušteno nadležnim tijelima te tumačenje Sudu EU-a, i to autonomno neovisno o pravnim porecima država članica.¹³ Zatim, građanima je dana mogućnost sklapanja sporazuma o nadležnosti kao jedan od izuzetaka opće nadležnosti.¹⁴ Sporazum o nadležnosti mora se odnositi na sud države čije je pravo ostavitelj odredio kao mjerodavno, ako se stranke usuglase o nadležnosti toga suda. Bitan uvjet valjanosti navedenog sporazuma je sklapanje u pisanom obliku.¹⁵ Uredbom je u članku 10. predviđena i podredna nadležnost u situaciji kada se “uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti ne nalazi u državi članici”¹⁶ već u trećoj državi, primjerice u Norveškoj. Tada neće biti nadležan

¹¹ Čl. 4. Uredbe o nasljeđivanju

¹² *Ibid* t. 23. Preambule

¹³ Zgrabljčić Rotar, D.; Hoško, T., Uobičajeno boravište ostavitelja prema Uredbi o nasljeđivanju, Zagrebačka pravna revija, Vol. 9 No. 3, 2020., str. 209.

¹⁴ Čl. 5. i čl. 22. Uredbe o nasljeđivanju

¹⁵ *Ibid* čl. 5. st. 2.

¹⁶ *Ibid* čl. 10. st. 1.

sud u Norveškoj nego sud države članice na čijem se području nalazi ostavinska masa.¹⁷ Pritom, sama činjenica postojanja imovine ostavine na određenom području države članice nije dostatna. Naime, sud države članice nadležan je za odlučivanje o ostavini koja se nalazi u toj državi članici samo “ako je umrli imao državljanstvo te države u trenutku smrti ili, ako to nije slučaj, ako je umrli imao prethodno uobičajeno boravište u toj državi članici, pod uvjetom da u trenutku kad je pokrenut ostavinski postupak nije proteklo više od pet godina od promjene tog uobičajenog boravišta.”¹⁸ Ukoliko ni jedan sud države članice ne ispunjava navedeni kriterij, “sudovi države članice u kojoj se nalazi imovina ostavine svejedno imaju nadležnost odlučivati o toj imovini.”¹⁹ Postoje i drugi specifični slučajevi odstupanja od nadležnosti poput *forum necessitatis* kada prema Uredbi o nasljeđivanju nije nadležan niti jedan od sudova države članice.²⁰

Za određivanje mjerodavnog prava temeljno kolizijsko pravilo glasi da je za provođenje postupka nasljeđivanja mjerodavno pravo države u kojoj je ostavitelj imao uobičajeno boravište u vrijeme smrti.²¹ Navedena opća odredba dovodi do određivanja jednog mjerodavnog prava. Time je učinjen veliki korak unaprijed jer se Uredbom odmaknulo od korištenja raznih mjerodavnih prava za razne dijelove ostavine.²² Iznimno, ako bi se ustanovilo da je ostavitelj, u vrijeme smrti, bio očigledno bliže povezan s nekom drugom državom, za nasljeđivanje je mjerodavno pravo te druge države.²³ Uvedena omekšavajuća klauzula (klauzula izuzeća)²⁴ mogla bi se primijeniti u slučaju kada se ostavitelj kratko vrijeme prije smrti preselio u državu svog uobičajenog boravišta, a pritom iz okolnosti slučaja razvidno je da je očito užu vezu imao s drugom državom.²⁵ Također, postoji mogućnost stranačkog izbora mjerodavnog prava. Stranka može izabrati „pravo države čiji je državljanin u vrijeme izbora ili u vrijeme smrti kao pravo mjerodavno za nasljeđivanje.“²⁶

¹⁷ Aras Kramar, S., Turk, M., Vučko, K., Završno izvješće o provedenom istraživanju o primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji, Hrvatski pravni centar, elektroničko izdanje, listopad 2019., str. 34., dostupno na: https://www.hjk.hr/Portals/0/ForumUpload/dokumenti/Završno%20izvjesce_hrv.pdf (posjećeno 2. svibnja 2023.)

¹⁸ *Ibid* čl. 10. st. 1.

¹⁹ *Ibid* čl. 10. st. 2.

²⁰ *Ibid* t. 31. preambule

²¹ *Ibid* čl. 21. st. 1.

²² Bouček, Vilim, op. cit. u bilj. 1., str. 245.

²³ Čl. 21. st. 2. Uredbe o nasljeđivanju

²⁴ Bouček, Vilim, op. cit. u bilj. 1., str. 250.

²⁵ *Ibid* str. 251.

²⁶ Čl. 22. st. 1. Uredbe o nasljeđivanju

Kao što je prije navedeno Uredba o nasljeđivanju uređuje i priznanje, izvršivost i izvršenje odluka. Navedeno vrijedi samo u pogledu odluka država članica. Temeljno načelo je da nema egzekvaturе, tj. odluka „donesena u nekoj državi članici priznaje se u drugoj državi članici bez potrebe za bilo kakvim posebnim postupkom.“²⁷ Odluka se priznaje i proglašava ovršnom, osim u taksativno navedenim situacijama u članku 40. Uredbe o nasljeđivanju. Prema tome, odluka se neće priznati ako je očito protivna javnom poretку države članice u kojoj se priznanje traži, ako se radi o presudi zbog ogluhe, tj. izostanka, ako stranci nije bio pravodobno dostavljen podnesak kojim je postupak pokrenut te ako je odluka u nesuglasju s odlukom koja je donesena između istih stranaka u državi članici u kojoj se traži priznanje (domaća *res iudicata*) ili ako je u nesuglasju s ranijom odlukom donesenom u drugoj državi članici ili u trećoj državi u postupku o istom predmetu i između istih stranaka (strana *res iudicata*).²⁸ Također, nema preispitivanja s aspekta sadržaja niti s aspekta nadležnosti suda koji je donio odluku.²⁹

U pretposljednem poglavlju, člancima 62. – 73., uređena je Europska potvrda o nasljeđivanju. Smatra se važnom novinom i značajnim međunarodnim alatom u nasljednopravnom europskom uređenju zbog očiglednog porasta broja nasljeđivanja s prekograničnim implikacijama.³⁰ Preciznije, regulirana je uspostava Europske potvrde o nasljeđivanju, svrha, nadležnost za izdavanje, zahtjev za izdavanje Potvrde, razmatranje zahtjeva, izdavanje Potvrde, sadržaj Potvrde, učinci Potvrde, ovjereni preslici, ispravak, izmjena ili opoziv, pravni lijekovi te privremena obustava učinaka Potvrde. Navedeno uređenje razrađeno je u sljedećim poglavljima.

3. EUROPSKA POTVRDA O NASLJEĐIVANJU

3.1. Pojam i svrha Potvrde

Uredbom o nasljeđivanju postignut je visok stupanj harmonizacije cjelokupnog nasljednog statuta. Tome je pridonio i poseban europski pravni instrument koji je uspostavljen Uredbom, a to je Europska potvrda o nasljeđivanju (dalje: Potvrda). Primaran cilj koji se želio postići uvođenjem

²⁷ *Ibid* čl. 39.

²⁸ *Ibid* čl. 40.

²⁹ Babić, Davor, Uredba EU o nasljeđivanju, Javni bilježnik, broj 42, 2015., str. 81.

³⁰ José Cazorla González, M., Giobbi, M., Kramberger Škerl, J., Ruggeri, L., Winkler, S., Imovinski odnosi prekograničnih parova u Europskoj uniji, Edizioni Scientifiche Italiane s.p.a., 2020., str. 114.

Potvrde jest otklanjanje prepreka prekograničnom dokazivanju, ostvarivanju i raspolaganju pravima stečenim nasljeđivanjem s prekograničnim implikacijama. To je učinjeno na način da se na području cijele Europske unije uveo autonomni europski sustav izdavanja posebne isprave koja u svim državama članicama ima iste učinke i istu dokaznu snagu, ali imajući u vidu ograničeni teritorijalni doseg Uredbe o nasljeđivanju.³¹ Radi se o jednoobraznoj Potvrdi koja se u praksi redovito naziva “europska putovnica”³² i koja je najvećim dijelom uređena po ugledu na potvrdu o nasljeđivanju (Erbschein) u njemačkom pravu.³³ Potvrda je fakultativne prirode. Preciznije, izdaje se za korištenje u drugoj državi članici, ali njezino korištenje nije obligatorno što znači da je ostavljeno na volji ovlaštene osobe hoće li zatražiti izdavanje Potvrde ili ne. Također, ne isključuje se mogućnost da se koristi u državi članici u kojoj je izdana. Ne izdaje se automatski već se mora tražiti nakon nečije smrti neovisno o tome je li ostavitelj ostavio oporuku ili ne³⁴ odnosno može se izdati dok je ostavinski postupak u tijeku ili nakon što se okonča.³⁵ Iz fakultativne prirode razvidno je da Potvrda ne nadomješta druge isprave koje se u državi članici izdaju za sličnu svrhu prema nacionalnom postupovnom pravu. Međutim, ako je Potvrda izdana i predočena u drugoj državi članici za potrebe nasljednih stvari, tijelo kojemu je predočena mora prihvatiti Potvrdu kao valjan dokument bez mogućnosti da zahtijeva podnošenje domaće isprave o nasljeđivanju, odnosno bilo koje druge odluke.³⁶

Potvrda služi u svrhu olakšavanja pravnog položaja nasljednika, legataru, izvršitelja oporuke ili upravitelja ostavine u nasljednim stvarima s prekograničnim elementom.³⁷ Prema Uredbi o nasljeđivanju, korištenje Potvrde omogućeno je “nasljednicima, legatarima koji imaju izravna prava u nasljedstvu i izvršiteljima oporuke ili upraviteljima ostavinom koji se u drugoj državi moraju pozvati na svoj status ili izvršavati svoja prava kao nasljednici ili legatari i/ili svoje ovlasti

³¹ Josipović, Tatjana, *Privatno Pravo Europske unije – posebni dio*, Narodne novine, Zagreb, svibanj 2022., str. 579.

³² Košir Skračić, R. Vodopija Čengić, Lj., *Europska potvrda o nasljeđivanju*, Javni bilježnik, Vol. XXI (2017.) 44, str. 96.

³³ Josipović, Tatjana, *op. cit.* u bilj. 31., str. 580.

³⁴ Damianou, Andreas, *Cyprus: International Succession Planning and European Certificate of Succession*, 2023., str. 2.

³⁵ Aras Kramar, Slađana, *Europska potvrda o nasljeđivanju*, *Pravo i porezi*, br. 7-8/20., str. 49.

³⁶ Uredba o nasljeđivanju čl. 62. st. 3. “Potvrda ne nadomješta unutarnje isprave koje se u državama članicama koriste za slične svrhe. Međutim, jednom kada je izdana za korištenje u drugoj državi članici, Potvrda također stvara učinke navedene u članku 69. u državama članicama čija su je tijela izdala u skladu s ovim poglavljem.”

³⁷ Aras Kramar, S., Turk, M., Vučko, K., *op. cit.* u bilj. 17., str. 69.

kao izvršitelji oporuka ili upravitelji ostavinom.”³⁸ Sukladno time, Uredba o nasljeđivanju u članku 63. stavku 3. navodi što se sve s takvom Potvrdom može dokazati, a to su “status i/ili prava svakog nasljednika ili, ovisno o slučaju, svakog legataru spomenutih u Potvrdi i njihove ostavinske dijelove, pripadnost određene imovine koja čini dio ostavine nasljednicima ili, ovisno o slučaju, legatarima spomenutima u Potvrdi i posljednje ovlasti osobe spomenute u Potvrdi za izvršavanje oporuke ili upravljanje ostavinom.” Potvrda ima nekoliko važnih funkcija, od kojih su najistaknutije dokazna, legitimacijska, publicitetna i registracijska funkcija.³⁹

U definiranju Potvrde poteže se i pitanje je li Potvrda javna isprava ili ne. Uredba o nasljeđivanju nema jedinstven odgovor na to pitanje, a navedeno je predmet daljnje rasprave između država članica.⁴⁰

3.2. Nadležna tijela i postupak za izdavanje Potvrde

Europsku potvrdu o nasljeđivanju izdaje sud⁴¹ ili drugo tijelo koje je po nacionalnom pravu nadležno za odlučivanje u ostavinskom postupku.⁴² Nadležnost se određuje prema već spomenutim člancima 4. (opća nadležnost), 7. (nadležnost u slučaju izbora prava), 10. (supsidijarna nadležnost) ili 11. (*forum necessitatis*). Postupovna pravila za izdavanje Potvrde primjenjuju se izravno i na isti način u svim državama članicama sa supsidijarnom primjenom postupovnih propisa nacionalnog prava nadležne države članice. U skladu s člankom 78. stavkom 1. točkom (c), postoji obveza svake države članice da obavijesti Europsku komisiju „o tijelima nadležnim za izdavanje Potvrde.“⁴³ Osim toga, potrebno je obavijestiti Europsku komisiju o svakoj

³⁸ Članak 63. stavak 1. Uredbe o nasljeđivanju

³⁹ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 581.-582.

⁴⁰ Košir Skračić, R., Vodopija Čengić, Lj., op. cit. u bilj. 27, str. 96.

⁴¹ Uredba o nasljeđivanju u članku 3. stavku 2. uvodi široko značenje pojma “sud”: „Za potrebe ove Uredbe, pojam „sud” znači sva pravosudna tijela i sva ostala tijela i pravni stručnjaci s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju u skladu s prenesenim ovlastima od strane pravosudnog tijela ili postupaju pod nadzorom pravosudnog tijela, uz uvjet da takva druga tijela i pravni stručnjaci jamče nepristranost i pravo svih stranaka na saslušanje i pod uvjetom da njihove odluke po pravu države članice u kojoj djeluju: (a) mogu biti predmet žalbe ili revizije od strane pravosudnog tijela, i (b) imaju sličnu valjanost i učinak kao i odluka pravosudnog tijela o istoj stvari.”; vidi i u: Aras Kramar, Slađana, Europska potvrda o nasljeđivanju, Pravo i porezi, br. 7-8/20., str. 49.

⁴² Čl. 64. Uredbe o nasljeđivanju

⁴³ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., Towards the entry into force of the succession regulation: building future uniformity upon past divergencies, JUST/2013/JCIV/AG/4666, Final Study, Università degli Studi di Milano –

naknadnoj promjeni. U Republici Hrvatskoj nadležni su općinski sudovi i javni bilježnici kao povjerenici suda dok je u Sloveniji nadležan lokalni sud (okrajno sodišče) koji donosi odluku u ostavinskom postupku, a primjerice u Italiji samo javni bilježnici.⁴⁴ Slijedom navedenih primjera razvidno je da ne postoji jedinstvena pravosudna struktura glede postupka izdavanja Potvrde.

U pogledu osoba koje su ovlaštene podnijeti zahtjev za izdavanje Potvrde, Uredba o nasljeđivanju taksativno navodi da na to imaju pravo “nasljednici, legatari koji imaju izravna prava u nasljedstvu i izvršitelji oporuka ili upravitelji ostavinom koji se u drugoj državi članici moraju pozvati na svoj status ili izvršavati svoja prava kao nasljednici ili legatari i/ili svoje ovlasti kao izvršitelji oporuka ili upravitelji ostavinom.”⁴⁵ Postupak izdavanja Potvrde pokreće se isključivo na pisani zahtjev navedenih ovlaštenih osoba – podnositelja zahtjeva i u okvirima određenim zahtjevom za izdavanje Potvrde tako da načelno vrijedi načelo dispozicije.⁴⁶ Uostalom, preporuča se da zahtjev za izdavanje Potvrde podnesu sve ovlaštene osobe tako da se Potvrdom pokrije cijelo nasljedstvo u pogledu određenog prekograničnog nasljeđivanja.⁴⁷

Potvrda se izdaje u formi obrasci⁴⁸ na temelju zahtjeva za Potvrdu. U članku 65. stavku 3. Uredba o nasljeđivanju navodi koje sve podatke mora sadržavati zahtjev za izdavanje Potvrde te koje sve dokumente mora dostaviti podnositelj zahtjeva. Radi ujednačene primjene Uredbe o nasljeđivanju kao i pojednostavljenja i prilagodbe svakom pojedincu donesena je Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (dalje: Provedbena Uredba br. 1329/2014).⁴⁹ Provedbena Uredba br. 1329/2014 sadržava transparentne obrasce za izdavanje Potvrde kao i obrazac same Potvrde.

University of Milan, 2016., str. 509., dostupno na:

<https://www.dirittopubblico.unimi.it/extfiles/unimidire/389501/attachment/final-study-justt-2013-jciv-ag-4666-last-version.pdf> (posjećeno 2. svibnja 2023.)

⁴⁴ Popis nadležnih tijela, odnosno osoba za izdavanje Potvrde v. na: https://e-justice.europa.eu/content_succession-380-hr.do?clang=hr (17. ožujka 2022.)

⁴⁵ Članak 63. stavak 1. Uredbe o nasljeđivanju

⁴⁶ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 607.

⁴⁷ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 23., 517.

⁴⁸ Grubišić Đogić, N., Nasljeđivanje u Europskoj uniji, Uredba o nasljeđivanju broj 650/2012, Odvjetnik 1-2, 2016., str. 20.

⁴⁹ SL EU 2014 L 359/30

Međutim, korištenje propisanog obrasca zahtjeva nije obvezno već je bitno da zahtjev za izdavanje Potvrde sadrži obvezatni sadržaj koji propisuje Uredba o nasljeđivanju. Osim toga, moraju mu biti priložene i sve relevantne isprave. Dostava zahtjeva u kojemu su sadržani svi potrebni podaci kao i isprave prvi je korak prilikom postupka izdavanja Potvrde.

Nakon što nadležno tijelo za izdavanje Potvrde zaprimi zahtjev i ocijeni se nadležnim prema članku 64. Uredbe slijedi krucijalni korak,⁵⁰ a to je razmatranje zahtjeva s primarnom svrhom provjere svih relevantnih podataka koje je dostavio podnositelj zahtjeva.⁵¹ U članku 66. Uredbe o nasljeđivanju propisane su ovlasti nadležnog tijela za izdavanje Potvrde.⁵² Tijelo „provodi ispitivanje potrebno za tu provjeru po službenoj dužnosti ako je to predviđeno ili dopušteno njegovim pravom ili poziva podnositelja zahtjeva na pružanje bilo kakvih dodatnih podataka koje smatra potrebnima.“⁵³ Na navedenim pretpostavkama provjere temelje se zapravo učinci iste Potvrde. Drugim riječima, cilj takvog postupanja je efikasna provjera te utvrđenje istinitosti i potpunosti svih podataka koji će se navesti u Potvrdi jer ista proizvodi *ipso iure* učinak u svim državama članicama.⁵⁴ Potvrda se smatra alatom za dokazivanje,⁵⁵ tj. svrha joj je dokazati određene činjenice koje pruža podnositelj zahtjeva. Nadležno tijelo uvijek može pozvati podnositelja da podnese sve dodatne dokaze koje smatra potrebnim. Pritom ima diskrecijske ovlasti u pogledu odlučivanja je li potreban izvornik, ovjerena preslika ili naprosto obična fotokopija određene činjenice.⁵⁶ Tijelo za izdavanje može na primjer prihvatiti presliku smrtnog lista ili presude o razvodu braka bez potrebe dodatnog ovjeravanja kod javnog bilježnika. Također, “može tražiti davanje izjave pod prisegom ili izjave na zapisnik.”⁵⁷ Naposljetku, Uredbom o nasljeđivanju osigurava se i suradnja između država članica. Jedna država članica može zatražiti od druge izdavanje podataka iz odgovarajućih registara odnosno baza podataka, primjerice podatci iz zemljišnih knjiga, matičnih knjiga i dr.⁵⁸

⁵⁰ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 35., str. 522.

⁵¹ Čl. 66. st. 1. Uredbe o nasljeđivanju

⁵² Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 49.

⁵³ Čl. 66. st. 1. Uredbe o nasljeđivanju

⁵⁴ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 609.

⁵⁵ Geanina Ionaș, D., Does the European Certificate of Succession ensure the Direct Exercise of Successor Rights in Member States of the European Union?, RAIS Conference Proceedings, March 1-2, 2021, str. 103.

⁵⁶ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 35., str. 524., vidi i u čl. 66. st. 2. Uredbe o nasljeđivanju

⁵⁷ Čl. 66. st. 3. Uredbe o nasljeđivanju

⁵⁸ *Ibid* čl. 66. st. 4.

Dakle, kao što je istaknuto, Potvrdu izdaje sud ili drugo nadležno tijelo u formi obrasca temeljem zahtjeva koji se također može podnijeti na standardiziranom obrascu, ali ne mora. Po primitku prijedloga, tijelo ispituje podnesene podatke i pri tome poduzima sve potrebne korake kako bi obavijestio druge ovlaštenike o prijedlogu za izdavanje Potvrde. Za obavještavanje relevantni su nacionalni propisi država članica pa tako u Republici Hrvatskoj Zakon o nasljeđivanju koji uređuje predmetno obavještavanje javnom objavom.

Kad nadležno tijelo temeljem internih provjera, javnih oglasa i razmjene podataka utvrdi sve relevantne podatke nastupa posljednji korak, a to je izdavanje Potvrde. Potvrda se izdaje bez odgode.⁵⁹ U slučaju da je neki sastojak Potvrde osporen ili ako bi sadržaj bio protivan već donesenoj odluci, nadležno tijelo za izdavanje neće izdati Potvrdu.⁶⁰

3.3. Sadržaj Potvrde

Primarna svrha Potvrde je dokazivanje prava na nasljeđivanje. Da bi to ostvarila mora precizno i dosljedno osigurati osobe koje imaju pravo na nasljeđivanje te navesti u kojem opsegu.⁶¹ Iz tog razloga, Uredba o nasljeđivanju uredila je popis svih podataka koje Potvrda mora sadržavati kako bi se mogla zaokružiti kao smisljena i sveobuhvatna cjelina na što mora paziti tijelo izdavanja. Sadržaj Potvrde propisan je u članku 68. Uredbe o nasljeđivanju, a obrazac Potvrde sastavni je dio Priloga 5. Provedbene uredbe br. 1329/2014.

Prema službenom hrvatskom prijevodu članka 68. Uredbe o nasljeđivanju:

„Potvrda mora sadržavati sljedeće podatke, u mjeri potrebnoj za svrhu za koje se izdaje:

- (a) naziv i adresu tijela izdavanja;
- (b) referentni broj predmeta;
- (c) elemente na temelju kojih se tijelo izdavanja smatra nadležnim za izdavanje Potvrde;
- (d) datum izdavanja;

⁵⁹ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 50.

⁶⁰ Čl. 67. st. 2. Uredbe o nasljeđivanju

⁶¹ Ivanc, T., Kraljić, S., European Certificate of Succession – Was There a Need for a European Intervention?, Anali Pravnog fakulteta, str. 263.

- (e) podatke o podnositelju zahtjeva: prezime (prezime prilikom rođenja, ako postoji), osobno ime ili više njih, spol, datum i mjesto rođenja, bračno stanje, državljanstvo, identifikacijski broj (ako postoji), adresa i veza s umrlim, ako postoji;
- (f) podatke o umrlom: prezime (prezime prilikom rođenja, ako postoji), osobno ime ili više njih, spol, datum i mjesto rođenja, bračno stanje, državljanstvo, identifikacijski broj (ako postoji), adresa u trenutku smrti, datum i mjesto smrti;
- (g) podatke o korisnicima: prezime (prezime prilikom rođenja, ako postoji), osobno ime ili više njih te identifikacijski broj (ako postoji);
- (h) podatke o bračnom ugovoru koji je sklopio umrli ili, ako postoji, o ugovoru koji je sklopio umrli u kontekstu odnosa za koji se po pravu mjerodavnom za takav odnos smatra da ima usporedive učinke s brakom te podatke o režimu bračne stečevine ili ekvivalentnom imovinskom režimu;
- (i) pravo mjerodavno za nasljeđivanje te elemente na temelju kojih je to pravo utvrđeno;
- (j) podatke o tome je li nasljeđivanje oporučno ili zakonsko, uključujući podatke o elementima iz kojih proizlaze prava i/ili ovlasti nasljednika, legatara, izvršitelja oporuka ili upravitelja ostavinom;
- (k) ako je potrebno, podatke o svakom korisniku u pogledu načina prihvata ili odricanja od nasljedstva;
- (l) dio svakog nasljednika te, ako je potrebno, popis prava i/ili imovine za svakog nasljednika;
- (m) popis prava i/ili imovine za svakog legatara;
- (n) ograničenja prava nasljednika i, prema potrebi, legatara po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje i/ili po raspolaganju imovinom zbog smrti;
- (o) ovlasti izvršitelja oporuke i/ili upravitelja ostavinom i ograničenja tih ovlasti po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje i/ili po raspolaganju imovinom zbog smrti.“⁶²

⁶² Vidi i u: Aras Kramar, S., Vučko, K., Vodič za primjenu Uredbe (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju, Hrvatski pravni centar, elektroničko izdanje, 2020., str. 67., dostupno na: https://www.hok-cba.hr/wp-content/uploads/2021/11/vodiu_za_primjenu_uredbe_o_nasljedivanju.pdf (posjećeno 2. svibnja 2023.)

S obzirom da se Uredba o nasljeđivanju kao i Provedbena uredba br. 1329/2014 prevode na različite jezike ovisno o državi članici, treba uzeti u obzir uočene razlike u obrascima napisanim na različitim jezicima prilikom njihova popunjavanja kako bi se bolje razumjelo kako se moraju ispuniti.⁶³ Također, pojedina pravosudna tijela zahtijevat će prijevod Potvrde ukoliko je Potvrda izdana u drugoj državi članici. Primjerice, za Potvrdu izdanu u Njemačkoj za potrebe upisa prava vlasništva u Republici Hrvatskoj bit će potrebno pribaviti prijevod ovlaštenog prevoditelja na hrvatski jezik.

3.4. Ispravak, izmjena ili opoziv Potvrde

Svaki pravni akt pa tako i Europska potvrda o nasljeđivanju može sadržavati pogreške, manjeg ili većeg značaja. S obzirom na izuzetno značajne pravne učinke Uredba o nasljeđivanju propisuje posebna pravila nakon izdavanja Potvrde. U članku 71. propisuje mogućnost ispravka, izmjene ili opoziva Potvrde u slučaju postojanja administrativnih pogrešaka te u slučaju utvrđenja da Potvrda ili pojedini elementi u njoj nisu točni. U slučaju administrativne pogreške, primjerice poput pogreške u pisanju prezimena ili osobnog identifikacijskog broja, „tijelo izdavanja na zahtjev bilo koje osobe koja dokaže pravni interes ili po službenoj dužnosti ispravlja Potvrdu.“⁶⁴ Administrativne pogreške laganano je uočiti jednostavnim pregledom sadržaja. S druge strane, „tijelo izdavanja na zahtjev bilo koje osobe koja dokaže pravni interes ili, ako je to moguće po nacionalnom pravu, po službenoj dužnosti, mijenja ili opoziva Potvrdu ako je utvrđeno da Potvrda ili pojedini elementi u njoj nisu točni.“⁶⁵ Smatrat će se da su elementi u Potvrdi netočni kad ne odgovaraju pravnom i činjeničnom stanju u nasljednoj stvari u odnosu na koju je izdana Potvrda, kao što bi bio slučaj kod naknadnog pronalaska oporuke, pojave novih nasljednika odnosno korisnika te kad su pogrešno izračunati nasljedni dijelovi.⁶⁶ Tijelo izdavanja mora što je prije moguće obavijestiti sve osobe kojima su izdani ovjereni preslici o ispravku, izmjeni ili opozivu Potvrde.⁶⁷ Cilj navedenih odredaba je sprječavanje nezakonitog korištenja Potvrde, kako bi se

⁶³ *Ibid* str. 73.

⁶⁴ Čl. 71. st. 1. Uredbe o nasljeđivanju

⁶⁵ *Ibid* čl. 71. st. 2.

⁶⁶ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 616.

⁶⁷ Članak 71. stavak 3. Uredbe o nasljeđivanju

očuvala pouzdanost u njezinu autentičnost. U tu svrhu preporuča se da tijelo izdavanja zatraži primjerke ispravljene, izmijenjene ili opozvane Potvrde i izda nove, ovisno od slučaja do slučaja.⁶⁸

3.5. Pravni lijekovi

Članak 72. Uredbe o nasljeđivanju izričito propisuje mogućnost osporavanja odluka tijela izdavanja Potvrde odnosno odluka donesenih u postupku njezina izdavanja, ispravka, izmjene ili opoziva.⁶⁹ Pritom, Uredbom o nasljeđivanju nije predviđen detaljan postupak povodom pravnih lijekova.

U postupku izdavanja Potvrde „bilo koja osoba ovlaštena za podnošenje zahtjeva za Potvrdu“ („podnositelji zahtjeva” prema čl. 65. st. 1.) ovlaštena je ujedno i osporavati odluke koje donese tijelo izdavanja.⁷⁰ Dok u postupku ispravka, izmjene ili opoziva Potvrde „bilo koja osoba koja dokaže pravni interes“ ovlaštena je osporavati odluke koje donese tijelo izdavanja u skladu s čl. 71.⁷¹ Osobe koje imaju status podnositelja zahtjeva odnosno s osobe s pravnim interesom podnose pravni lijek pravosudnom tijelu u državi članici tijela izdavanja u skladu s nacionalnim pravom dotične države članice.⁷² Uredba o nasljeđivanju propisuje da nadležno pravosudno tijelo, ukoliko prihvati pravni lijek odnosno utvrdi da Potvrda nije „ispravlja, mijenja ili opoziva Potvrdu ili osigurava njezin ispravak, izmjenu ili opoziv od strane tijela izdavanja.“⁷³ Razmatrajući prethodno navedeno, nadležno pravosudno tijelo isto će učiniti u slučaju da odbijanje izdavanja Potvrde nije bilo opravdano.⁷⁴ Uredba o nasljeđivanju ne predviđa mogućnost daljnjeg osporavanja odluke donesene u postupku povodom pravnih lijekova.

Naposljetku, učinci Europske potvrde o nasljeđivanju mogu se privremeno obustaviti. Ovisno o tome je li u tijeku izmjena ili opoziv Potvrde ili je protiv nje izjavljen pravni lijek, na zahtjev osobe

⁶⁸ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 35., str. 536.

⁶⁹ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 51.

⁷⁰ Čl. 72. st. 1. Uredbe o nasljeđivanju

⁷¹ *Ibid* čl. 72. st. 3.

⁷² *Ibid*

⁷³ *Ibid* čl. 72. st. 2.

⁷⁴ *Ibid*

koja ima pravo osporiti odluku⁷⁵, učinke obustavlja tijelo izdavanja ili pravosudno tijelo. Obustava nije dopuštena u slučaju jednostavnog ispravljanja, primjerice u slučaju postojanja administrativnih pogrešaka i stoga ne podrazumijeva nikakvu potrebu obustave učinaka Potvrde do ispravljanja istih.⁷⁶ U članku 73. stavku 3. izričito je propisano da se „za vrijeme privremene obustave učinaka Potvrde ne smiju se izdavati nove ovjerene preslike Potvrde.“

4. UČINCI EUROPSKE POTVRDE O NASLJEĐIVANJU

4.1. Nastupanje pravnih učinaka

U skladu s člankom 69. stavkom 1. Uredbe o nasljeđivanju, jednom donesena Potvrda “proizvodi svoje učinke u svim državama članicama, a da nije potreban poseban postupak.” Navedena odredba smatra se nedvojbeno najvažnijim obilježjem Potvrde. U odnosu s tim člankom je odredba članka 62. stavka 3. iz koje proizlazi da Potvrda proizvodi svoje učinke odmah u državama članicama u kojima će se koristiti te istodobno u državi članici u kojoj je izdana od strane nadležnog tijela. Nadalje, u skladu s odredbama članka 74. Uredbe o nasljeđivanju ne zahtijeva se legalizacija niti bilo koja druga pro forma glede uvažavanja učinaka Potvrde u drugim državama članicama. Potvrda ima jednake učinke u svim državama članicama, te ih i proizvodi automatski, nakon izdavanja.⁷⁷ Pored toga, nije dozvoljena niti kontrola Potvrde sa stanovišta javnog poretka ili nadležnosti tijela izdavanja kao ni njezine usuglašenosti s odredbama Uredbe o nasljeđivanju o sadržaju Potvrde u državi članici u kojoj je predložena Potvrda.⁷⁸ Kao što je navedeno u prethodnim poglavljima, Potvrda podliježe samo postupcima ispravka, izmjene, povlačenja te postupcima povodom pravnih lijekova i obustave njezinih pravnih učinaka.⁷⁹

Uz postojanje svojstva Potvrde da proizvodi učinke u svim državama članicama, a da za to nije potreban poseban postupak postoji i sljedeći bitan učinak Potvrde, a to je njezina dokazna snaga.⁸⁰

⁷⁵ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 52.

⁷⁶ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 1, str. 543.

⁷⁷ *Ibid* str. 500.

⁷⁸ Aras Kramar, S. Turk, M., Vučko, K., op. cit. u bilj. 17., Hrvatski pravni centar, 2019., str. 89.

⁷⁹ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 1, str. 501.

⁸⁰ Hoško, T., Bolonja, B., Europska potvrda o nasljeđivanju – pravna priroda i učinci, Hrvatska pravna revija, ožujak/travanj 2018., str. 17.

Uredba o nasljeđivanju člankom 69. stavkom 2. uvodi dvije važne presumpcije prema kojima se za relevantne podatke u Potvrdi presumira da su potpuni i točni što proizlazi iz okolnosti da Potvrdu izdaje nadležno tijelo na koje je prenesena javna ovlast za odlučivanje u nasljednim stvarima u postupku uređenom Uredbom o nasljeđivanju na koji se podredno primjenjuje nacionalno postupovno pravo.⁸¹ Prema navedenom članku točnije u prvoj rečenici presumira se „da Potvrda točno dokazuje elemente koji su utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za određene elemente.“ Također, „za osobu koja je u Potvrdi navedena kao nasljednik, legatar, izvršitelj oporuke ili upravitelj ostavinom predmnijeva se da ima status naveden u Potvrdi i/ili prava ili ovlasti navedene u Potvrdi, bez ikakvih uvjeta i/ili ograničenja vezanih za ta prava ili ovlasti, osim onih navedenih u Potvrdi.“⁸² Razmatrajući prethodno navedeno, bitno je istaknuti ograničenja koja propisuje Uredba o nasljeđivanju u pogledu materijalnog dosega Uredbe pa se prema tome dokazna snaga Potvrde neće odnositi na elemente koji su isključeni iz polja primjene Uredbe, a što je navedeno u točki 71. preambule Uredbe o nasljeđivanju poput pitanja srodstva.⁸³ Za navedene presumpcije smatra se da su oborive iliti relativne.⁸⁴ S obzirom na navedeno, dopušteno je dokazivati da elementi koji se utvrđuju te da osobe koje su navedene kao nasljednici, legatari, izvršitelji oporuke ili upravitelji ostavinom nemaju status odnosno prava i ovlasti koje su navedene u Potvrdi.

Naposljetku, učinci Potvrde odnosno presumpcije djeluju u odnosu na određenu ovjerenu presliku Potvrde.⁸⁵ U skladu s člankom 70. stavkom 1. Uredbe o nasljeđivanju, nadležno tijelo koje izdaje Potvrdu zadržava izvornik Potvrde, a podnositelju zahtjeva izdaje ovjerenu presliku Potvrde. Izdavanje ovjerenih preslika Potvrde mogu zatražiti i druge osobe, ali pod uvjetom da dokažu pravni interes. S obzirom da se izvornik Potvrde nalazi kod nadležnog tijela za izdavanje, ono je ujedno i jedino ovlašteno tijelo za izdavanje ovjerenih preslika potonjeg, a pri tome nema ograničenja u pogledu broja primjeraka koje može izdati.⁸⁶ Ovjereni preslici Potvrde nisu neograničeno valjani. Naime, u članku 70. stavku 3. Uredba o nasljeđivanju propisuje da su izdani ovjereni preslici Potvrde valjani na ograničeno razdoblje od šest mjeseci. Nadležno tijelo za

⁸¹ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 588.

⁸² Uredba o nasljeđivanju čl. 69. st. 2. reč. 1.

⁸³ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 52.; v. t. 71. preambule Uredbe o nasljeđivanju

⁸⁴ Hoško, T., Bolonja, B., op. cit. u bilj. 38., str. 17.

⁸⁵ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 589.

⁸⁶ Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., op. cit. u bilj. 1, str. 530.

izdavanje će u Potvrdi navesti datum isteka razdoblja od šest mjeseci, uobičajeno na posljednjoj stranici Potvrde. Iznimno se može odrediti dulji rok važenja, a za produženje potrebno je imati opravdan razlog.

Dakle, kao što je istaknuto, prema članku 69. stavku 2. Uredbe o nasljeđivanju, „Potvrda nije javna isprava u smislu kako je određuje Uredba, ali ima dokaznu snagu te se predmnijeva da istinito dokazuje elemente koji su utvrđeni prema mjerodavnom pravu za nasljeđivanje ili prema bilo kojem drugom mjerodavnom pravu za određene elemente.“⁸⁷

4.2. Zaštita povjerenja u Potvrdu

Bez obzira što Potvrda nije javna isprava u smislu odredbi nacionalnog postupovnog prava, u određenom opsegu uživa postupanje u dobroj vjeri u pravnom prometu koji se u vezi s ostavinom odvija između nasljednika, legatara, izvršitelja oporuke, upravitelja ostavine i trećih osoba.⁸⁸ Navedeno je propisano u članku 69. stavku 3. i 4. Uredbe o nasljeđivanju koji navode neke od učinaka koji proizlaze iz presumpcija iz stavka 2. Svaka osoba koja djeluje na temelju podataka utvrđenih u Potvrdi može izvršiti plaćanje ili prenijeti imovinu na osobu spomenutu u Potvrdi. Ti će postupci proizvoditi pravne učinke osim u slučaju ako „osoba zna da sadržaj Potvrde nije istinit ili nije svjesna takve neistinitosti zbog krajnje nepažnje“⁸⁹. Također, pod istim uvjetima kupnja u dobroj vjeri ima pravni učinak.⁹⁰

⁸⁷ Aras Kramar, S., Vučko, K., Pregled postojećeg regulatornog i institucionalnog okvira za primjenu Uredbe o nasljeđivanju – u Sloveniji i Hrvatskoj, 2019., str. 41., dostupno na:

https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Projekti/Desk%20research%20report_HR.PDF

⁸⁸ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 590.

⁸⁹ Čl. 69. st. 3. Uredbe o nasljeđivanju

⁹⁰ *Ibid* čl. 69. st. 4. “Ako osoba navedena u Potvrdi kao ovlaštena za raspolaganje imovinom za nasljeđivanje raspolaže tom imovinom u korist druge osobe, za tu drugu osobu se smatra, ako postupa na temelju podataka potvrđenih u Potvrdi, da je izvršila transakciju s osobom ovlaštenom za raspolaganje dotičnom imovinom, osim ako zna da sadržaj Potvrde nije istinit ili je nesvjesna te neistinitosti zbog krajnje nepažnje.”

5. POSTUPAK IZDAVANJA POTVRDE U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj provedbu Uredbe o nasljeđivanju, stvarnu i mjesnu nadležnost za izdavanje Potvrde i postupanje tijela izdavanja propisuje Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju⁹¹ (dalje: Zakon o provedbi Uredbe) koji je donesen 12. prosinca 2014., a stupio je na snagu 17. kolovoza 2015. godine.

Zahtjev za izdavanje Potvrde podnosi se općinskom sudu ili javnom bilježniku kao povjereniku suda kao stvarno nadležnim tijelima.⁹² S druge strane, za određivanje mjesne nadležnosti upućuje se na odgovarajuću primjenu odredaba Zakona o nasljeđivanju.⁹³ Mjesno nadležan je sud odnosno javni bilježnik koji bi bio mjesno nadležan i za provođenje ostavinskog postupka kad je za provođenje istog nadležan sud u Republici Hrvatskoj u skladu s člankom 177. Zakona o nasljeđivanju⁹⁴ temeljem kojeg je prvenstveno značajna poveznica prebivališta.⁹⁵ U pravilu, sud povjerava javnom bilježniku kao povjereniku suda provođenje postupka povodom zahtjeva za izdavanje Potvrde. Sud iznimno provodi postupak, „ako je pred sudom u tijeku ili je pravomoćno okončan ostavinski postupak.“⁹⁶ Postupak izdavanja Potvrde vodit će se kao izvanparnični postupak u kojemu su stranke osobe koje su prema Uredbi o nasljeđivanju odnosno na temelju članka 63. Uredbe ovlaštene podnijeti zahtjev za izdavanje Potvrde, tj. „nasljednici, legatari koji imaju izravna prava u nasljedstvu i izvršitelji oporuka ili upravitelji ostavinom.“⁹⁷

Specifičnost Zakona o provedbi Uredbe je izrijeком propisana obveza „obavješćavanja i pozivanje stranaka javnom objavom.“⁹⁸ Navedeni korak propisan je u članku 66. stavku 4. Uredbe o

⁹¹ Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, Narodne novine 152/2014; supsidijarna primjena Zakona o nasljeđivanju propisana je u čl. 11. st. 2. i 3. Zakona o provedbi Uredbe

⁹² Čl. 6. Zakona o provedbi Uredbe

⁹³ Čl. 3. Zakona o provedbi Uredbe

⁹⁴ Zakon o nasljeđivanju, Narodne novine br. 48/2003, 163/2003, 35/2005, 127/2013, 33/2015, 14/2019

⁹⁵ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 618.

⁹⁶ Čl. 6. st. 3. Zakona o provedbi Uredbe

⁹⁷ *Ibid* čl. 7. st. 2.

⁹⁸ *Ibid*

nasljeđivanju. Za obavještanje i pozivanje stranaka javnom objavom relevantne su odredbe Zakona o nasljeđivanju (članak 218.) koje se odnose na pozivanje oglasom. Pritom, Zakon o provedbi Uredbe na drugačiji način uređuje rok za javljanje sudu – „dva mjeseca od objave oglasa u Narodnim novinama.“⁹⁹ Svrha objave oglasom je pružanje mogućnosti izjašnjavanja drugih korisnika nasljeđivanja o izdavanju Potvrde.

Kada općinski sud odnosno javni bilježnik ustanovi da su ispunjene sve pretpostavke za izdavanje Potvrde, Potvrdu izdaje na propisanom obrascu. Pritom zadržava izvornik Potvrde, a strankama dostavlja ovjerenu presliku.¹⁰⁰ Za izvornik i izdavanje ovjerenih preslika vrijede odredbe Uredbe o nasljeđivanju koje su usuglašene u Zakonu o provedbi Uredbe. Druga specifičnost Zakona o provedbi Uredbe je da izričito propisuje da ovjerena preslika vrijedi šest mjeseci računajući „od trenutka izdavanje Potvrde.“¹⁰¹ U Republici Hrvatskoj ne postoji jedinstveni Registar svih Potvrda. Prema članku 8. stavku 1. Zakona o provedbi Uredbe „općinski sud za područje svoje mjesne nadležnosti vodi popis izdanih potvrda i osoba kojima su izdani ovjereni preslici potvrda.“ To se doduše ne smatra najprikladnijim zato što bi se uvođenjem jedinstvenog nacionalnog registra Potvrda omogućila efikasnija razmjena podataka među državama članicama Europske unije.¹⁰²

U situaciji kada je za izdavanje Potvrde nadležan javni bilježnik kao povjerenik suda i kada ocijeni da nisu ispunjene pretpostavke za izdavanje Potvrde, dostavit će spis općinskom sudu na čijem se području nalazi njegovo sjedište.¹⁰³ Mjesno nadležan sud odlučit će o navedenom zahtjevu za izdavanje Potvrde. Pritom, javni bilježnik je dužan pisano obrazložiti razloge zbog kojih smatra da nisu ispunjene pretpostavke za izdavanje Potvrde.¹⁰⁴ Općinski sud donosi rješenje o odbačaju ili odbijanju zahtjeva koje se dostavlja strankama.¹⁰⁵ Protiv tog rješenja dopuštena je žalba o kojoj odlučuje županijski sud uz odgovarajuću primjenu Zakona o nasljeđivanju.¹⁰⁶

Prema članku 9. stavku 1. Zakona o provedbi Uredbe ispravak, izmjenu ili opoziv Potvrde provode tijela koja su ujedno nadležna i za izdavanje Potvrde, općinski sud ili javni bilježnik koji ju je

⁹⁹ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 619., vidi i čl. 7. st. 2. Zakona o provedbi Uredbe

¹⁰⁰ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 50., vidi i čl. 7. st. 3. Zakona o provedbi Uredbe

¹⁰¹ Aras Kramar, S., Vučko, K., op. cit. u bilj. 62., str. 71.

¹⁰² Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 50.

¹⁰³ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 620., vidi i u čl. 7. st. 5. Zakona o provedbi Uredbe

¹⁰⁴ Čl. 7. st. 5. Zakona o provedbi Uredbe

¹⁰⁵ *Ibid* čl. 7. st. 6.

¹⁰⁶ *Ibid* čl. 7. st. 7.

izdao, *ex officio* ili na zahtjev osobe koje dokaže pravni interes.¹⁰⁷ „Protiv odluke javnog bilježnika o ispravku, izmjeni ili opozivu Potvrde dopušten je prigovor o kojem odlučuje općinski sud, a protiv rješenja općinskog suda o prigovoru dopuštena je žalba županijskom sudu.“¹⁰⁸ S druge strane, „protiv odluke općinskog suda o ispravku, izmjeni ili opozivu Potvrde dopuštena je žalba županijskom sudu.“¹⁰⁹ Rokovi se određuju sukladno člancima 185. i 188. stavku 2. Zakona o nasljeđivanju. U slučaju opoziva sporno je postupanje nadležnog tijela. Zakonom o provedbi Uredbe nije propisano mijenja ili se već izdana Potvrda ili se opoziva već izdana i izdaje nova Potvrda.¹¹⁰ Naposljetku, Zakon o provedbi Uredbe sadrži formalne odredbe o privremenoj obustavi učinaka Potvrde. Općinski sud odnosno javni bilježnik koji vodi postupak ispravka, izmjene ili opoziva Potvrde dok traje isti postupak odlučuje o privremenoj mjeri privremene obustave učinaka Potvrde.¹¹¹ Prema članku 73. stavku 1. (a) Uredbe o nasljeđivanju, mogućnost privremene obustave učinaka Potvrde pokreće se na zahtjev osobe koja dokaže pravni interes.

U pogledu troškova izdavanja, u Republici Hrvatskoj donesen je poseban Pravilnik o nagradi i naknadi troškova javnog bilježnika za izdavanje, ispravak, izmjenu, opoziv ili privremenu obustava učinaka Potvrde¹¹² kojim je propisana jedinstvena nagrada javnog bilježnika kao povjerenika suda.¹¹³ Osim nagrade, propisano je pravo na naknadu nastalog i predvidivog troška u punoj svoti. Javnom bilježniku kao povjereniku suda pripada i pristojba u provedbi pojedinog postupka.¹¹⁴ Pristojba je određena temeljem Zakona o javnobilježničkim pristojbama.¹¹⁵ S druge strane, za općinske sudove nije predviđena posebna nagrada. Jednako tako, nije predviđena ni za rad odvjetnika u postupku izdavanja, ispravka, izmjene, opoziva ili privremene obustave učinaka Potvrde.

¹⁰⁷ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 51.

¹⁰⁸ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 621., vidi i čl. 9. st. 2. i 4. Zakona o provedbi Uredbe

¹⁰⁹ *Ibid*

¹¹⁰ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 51.

¹¹¹ Josipović, Tatjana, op. cit. u bilj. 31., str. 621., vidi i u čl. 10. st. 1. Zakona o provedbi Uredbe

¹¹² Pravilnik o nagradi i naknadi troškova javnog bilježnika za izdavanje, ispravak, izmjenu, opoziv ili privremenu obustava učinaka Potvrde, Narodne novine broj 99/2015

¹¹³ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 50.

¹¹⁴ *Ibid*

¹¹⁵ Zakon o javnobilježničkim pristojbama, Narodne novine broj 72/94, 74/95, 87/96, 112/12, 110/15, 10/23

6. PRIMJERI IZ PRAKSE HRVATSKIH SUDOVA

U ovome poglavlju dat će se prikaz sudske prakse hrvatskih sudova. Za tu potrebu izvršen je uvid u sudsku praksu hrvatskih sudova koja je objavljena u Novom informatoru.¹¹⁶ Izdvojena su dva predmeta, jedan Županijskog suda u Vukovaru, a drugi Županijskog suda u Varaždinu temeljem pretraživanja prema kriteriju „Europska potvrda o nasljeđivanju.“

1) PREDMET Gž 95/2020-2¹¹⁷

U prvom predmetu Županijski sud u Vukovaru odlučivao je o žalbi koju je pravodobno podnijela stranka M.R. iz Čakovca u postupku izdavanja Europske potvrde o nasljeđivanju iza pok. K. K. Drugostupanjski sud odbio je žalbu kao neosnovanu i potvrdio rješenje Općinskog suda u Čakovcu (R1-eu-14/19-3¹¹⁸). Time je odbijen zahtjev M.R. za izdavanjem Europske potvrde o nasljeđivanju.

Naime, stranka M.R. zahtijevala je izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju kako bi mogla podnijeti prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na Temeljnem sodišću (Općinskim sudu) u Ormožu u Republici Sloveniji što je prvostupanjski sud odbio. Bitna napomena je da bi se u Europskoj potvrdi trebala navesti pokojna K.K. koja je umrla 11. rujna 1979. godine.

Zbog odbijanja prvostupanjskog suda stranka M.R. podnijela je žalbu Županijskom sudu u Vukovaru navodeći da je Općinski sud pogrešno postupio propustivši dostaviti na provedbu rješenje koje je doneseno na temelju ostavinskog postupka od 15. kolovoza 1986. godine nadležnom Temeljnem sodišću u Ormožu u Republici Sloveniji.

Kako je već navedeno, Županijski sud u Vukovaru odbio je žalbu kao neosnovanu. Ustanovio je da je prvostupanjski sud propustio izvršiti uknjižbu prava vlasništva u korist proglašanih nasljednika u zemljišnoknjižnom odjelu Općinskog suda u Čakovcu i Općinskog suda u Ormožu temeljem rješenja od 15. kolovoza 1986. godine. No navedeno ne čini bit predmeta već izdavanje Potvrde.

¹¹⁶ Novi informator d.o.o. je tvrtka koja se bavi nakladničkim izdavanjem tjednika Informator i poučno informativne liste za ekonomska i pravna pitanja, vidi i na: <https://informator.hr/o-nama>

¹¹⁷ Rješenje Županijskog suda u Vukovaru, br. Gž 95/2020-2 od 12. prosinca 2020.

¹¹⁸ Rješenje Općinskog suda u Čakovcu, br. R1-eu-14/19-3 od 7. siječnja 2020.

Prema vremenskom kriteriju Uredba o nasljeđivanju primjenjuje se ukoliko je smrt ostavitelja nastupila 17. kolovoza 2015. godine ili nakon tog dana. S obzirom da se u ovome predmetu radi o osobi K.K. koja je umrla 11. rujna 1979. godine, Uredba o nasljeđivanju nije relevantna, tj. ne primjenjuje se pa se kao posljedica toga ne može izdati ni Europska potvrda o nasljeđivanju. Navedeno je i drugostupanjski sud ustanovio zbog čega je odbio žalbu kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsko rješenje. Stranka M.R. će ista svoja možebitna prava morati ostvariti drugim pravnim sredstvima.

2) PREDMET Gž Zk 142/2022-3¹¹⁹

U drugom predmetu Županijski sud u Varaždinu odlučivao je o žalbi koju su pravodobno podnijele stranke M. N. iz SR Njemačke, D., J. E. M. iz SR Njemačke, A., J. P. iz SR Njemačke, A. i A. C. M. iz SR Njemačke., W., tvrdeći da je Općinski sud u Bjelovaru pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, pogrešno primijenio materijalno pravo te počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka.

Za shvaćanje tijeka predmeta, predlagatelji su, s obzirom da je za nasljeđivanje bilo mjerodavno njemačko pravo, u Augsburgu u SR Njemačkoj zatražili izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju. S obzirom da je iza pok. J. A., između ostalog, ostala nekretnina u Republici Hrvatskoj bilo je potrebno pribaviti Europsku potvrdu o nasljeđivanju kako bi na jednostavniji i brži način mogli upisati svoje pravo određenog suvlasničkog omjera naslijeđene nekretnine. Potvrdu im je izdao Općinski sud u Augsburgu, SR Njemačke, kao nadležno tijelo za izdavanje Potvrde.

Predlagatelji su na Općinskom sudu u Bjelovaru podnijeli prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na temelju Europske potvrde o nasljeđivanju. Općinski sud u Bjelovaru donio je rješenje (Z-20226/2021-2¹²⁰) kojim je odbio prijedlog uknjižbe zbog nedostatka opisa nekretnine koja čini ostavinu na što su predlagatelji podnijeli prigovor. U prigovoru su se pozvali na odredbe članka 68. Uredbe o nasljeđivanju u pogledu sadržaja, članka 59. stavka 1. zbog potrebe prihvaćanja javnih isprava, točke 18. preambule te članka 69. stavka 5. prema kojemu je potvrda vjerodostojna isprava za upis povezujući sve s člankom 60. stavkom 2. Zakona o zemljišnim knjigama.¹²¹

¹¹⁹ Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. 26 Gž Zk-142/2022-3 od 16. siječnja 2023.

¹²⁰ Rješenje Općinskog suda u Bjelovaru, br. Z-20226/2021-2 od 10. prosinca 2021.

¹²¹ Zakon o zemljišnim knjigama, Narodne novine broj 63/2019, 128/22

Člankom 60. stavkom 2. Zakona o zemljišnim knjigama propisana je dopustivost uknjižbe temeljem inozemnih isprava koje se smatraju javnim ispravama u posebnim propisima, a Uredba o nasljeđivanju je poseban propis koji ima izravnu primjenu u Republici Hrvatskoj.

Općinski sud u Bjelovaru ocijenio je i prigovor neosnovanim rješenjem (Z-20226/2021-4¹²²) kojim je utvrdio da nije udovoljeno propisanim pretpostavkama za dopustivost predloženog upisa i da Europska potvrda o nasljeđivanju, bez obzira što je sastavljena u skladu s Uredbom o nasljeđivanju, ima nedostatke u pogledu identifikacijske oznake nekretnine kao jedan od uvjeta hrvatskog prava u smislu članka 59. i 60. Zakona o zemljišnim knjigama za provedbu uknjižbe prava vlasništva. Iz tog razloga, predlagatelji su podnijeli žalbu Županijskom sudu u Varaždinu.

Slijedom svega navedenog, Županijski sud je rješenjem prihvatio žalbu i ukinuo oba rješenja Općinskog suda u Bjelovaru te predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. Prilikom odlučivanja drugostupanjski sud pozvao se na odredbu članka 68. Uredbe o nasljeđivanju i zaključio da ukoliko Potvrda sadrži sve podatke, a izostaje oznaka zemljišta bitno je utvrditi istovjetnost ostavitelja i upisanog vlasnika nekretnine za koju se traži upis. Ako je osoba koja je upisana kao vlasnik nekretnine za koju se traži upisa jednakog imena i prezimena kao ostavitelj, ali se ne može bez dvojbe utvrditi da se radi o istoj osobi, sud ima mogućnost, ali i dužnost pozvati nasljednike da dostave dodatne adekvatne isprave koje ne predstavljaju tabularne izjave u smislu čl. 118. st. 7. Zakona o zemljišnim knjigama.¹²³ Navedeno predstavlja sentencu rješenja Županijskog suda u Varaždinu.

6.2. Problematika prilikom provedbe već izdane Potvrde

U skladu s člankom 69. stavkom 5. Uredbe o nasljeđivanju, „Potvrda je valjana isprava za upisivanje imovine za nasljeđivanje u relevantnom upisniku države članice.“ Ali, isto tako, iz polja primjene Uredbe o nasljeđivanju isključena je „priroda stvarnih prava“ i „bilo koje upisivanje u upisnik prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini, uključujući pravne zahtjeve za takav upis te

¹²² Rješenje Općinskog suda u Bjelovaru, br. Z-20226/2021-4 od 13. siječnja 2022.

¹²³ “Sud može pozvati predlagatelja nepotpunog prijedloga da dostavi isprave koje ne predstavljaju tabularne isprave, ako je nedostatak takvih priloga jedina zapreka da se udovolji prijedlogu za upis.”

učinci upisa ili ne upisa takvih prava u upisnik.“¹²⁴ Osim toga, u preambuli Uredbe o nasljeđivanju navodi se da bi „zahtjevi za evidentiranjem u upisnik prava na pokretnoj i nepokretnoj imovini trebali biti isključeni iz područja primjene.“¹²⁵ Navedeno određenje izaziva u praksi probleme jer pravo države članice u kojoj se nalazi nekretnina u cijelosti je mjerodavno za određivanje pod kojim uvjetima i kako se vodi evidencija te koja su tijela zadužena za provjeru jesu li svi zahtjevi ispunjeni, tj. je li predočena dokumentacija dostatna za upis.¹²⁶

Postupak upisa propisan je nacionalnim pravom države članice upisnika.¹²⁷ U Republici Hrvatskoj navedeno je propisano Zakonom o zemljišnim knjigama.¹²⁸ Određeno je da se nekretnine i druga stvarna prava upisuju u zemljišne knjige kao evidenciji o nekretninama te stvarnim i drugim pravima i činjenicama vezanim uz te nekretnine, a koje vode zemljišnoknjižni sudovi. Bitan uvjet uknjižbe prava vlasništva u Republici Hrvatskoj je oznaka zemljišta. S obzirom da taj uvjet nije propisan u svim državama članicama, primjerice u njemačkom pravu, može doći do izostajanja navedene oznake zemljišta. Kao posljedica toga sud u Republici Hrvatskoj odbio bi upis na temelju Europske potvrde o nasljeđivanju jer ne sadrži identifikacijsku oznaku nekretnine za koju se traži upis u korist navedenog nasljednika. Uredba o nasljeđivanju u točki 68. preambule propisuje da bi „tijelo koje izdaje Potvrdu trebalo bi uzeti u obzir formalnosti koje se zahtijevaju za registraciju nepokretne imovine u državi članici u kojoj se vodi upisnik.“ Sukladno tome, postoji i praksa pojedinih zemljišnoknjižnih odjela sudova kako postupiti u slučaju zahtjeva za upis u zemljišne knjige na temelju Potvrda, u prvom redu njemačkih.¹²⁹ U ovome radu istaknut je jedan od takvih predmeta – predmet Gž Zk 142/2022-3. Navedena praksa može poslužiti osobama kao smjernica za traženje točnog opisa nekretnine u slučaju izdavanja Potvrde u državama članicama u kojima navedeni opis nije propisan kao uvjet za upis u odgovarajuće registre.¹³⁰ Korisno bi bilo zatražiti pomoć odvjetnika koji se bavi rješavanjem raznih imovinsko-pravnih odnosa.

¹²⁴ Čl. 1. st. 2. točke (k) i (l) Uredbe o nasljeđivanju

¹²⁵ *Ibid* točka 18. preambule

¹²⁶ Milaković, Goran, Europska potvrda o nasljeđivanju kao zemljišnoknjižna isprava i dostava te potvrde, Javni bilježnik, Vol. XXII (2018.) 45, str. 26.

¹²⁷ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 52.

¹²⁸ Zakon o zemljišnim knjigama, Narodne novine broj 63/19, 128/22

¹²⁹ Aras Kramar, Slađana, op. cit. u bilj. 35., str. 52.

¹³⁰ *Ibid*

Kako je već prije istaknuto, u definiranju Potvrde poteže se i pitanje je li Potvrda javna isprava ili ne. Naime, Europska potvrda o nasljeđivanju ne bi se mogla smatrati javnom ispravom podobnom za upis uknjižbe jer se ne radi o javnoj ispravi koja je Zakonom o zemljišnim knjigama izričito propisana kao javna isprava podobna za uknjižbu. Javnom ispravom ne smatra ju ni Uredba o nasljeđivanju koja je jasno razgraničava od odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi.¹³¹ Uredba o nasljeđivanju tretira Europsku potvrdu kao ispravu valjanu za upis imovine koja je predmet nasljeđivanja u evidencije države članice.¹³²

¹³¹ Milaković, Goran, op. cit. u bilj. 126., str. 29.

¹³² *Ibid*

7. ZAKLJUČAK

Uvođenjem Europske potvrde o nasljeđivanju zakonodavac je nastojao stvoriti pravnu sigurnost i olakšati rješavanje ostavinskih predmeta s prekograničnim elementom zbog povećane cirkulacije odnosno kretanja ljudi na teritoriju cjelokupne Europske unije. Uporaba Potvrde kao *sui generis* dokumenta nije obavezna niti zamjenjuje ekvivalentne nacionalne potvrde o nasljeđivanju drugih država članica. Radi se o izbornoj alternativni. Međutim, podnošenjem zahtjeva za Europsku potvrdu o nasljeđivanju umjesto jednakovrijednog nacionalnog dokumenta pojednostavljuje se stvar ukoliko se treba dokazati status nasljednika, legatara, izvršitelja oporuke ili upravitelja ostavine u nekoliko država članica Europske unije jer je preminuli imao imovinu u više od jedne države članice. To je tako jer Europska potvrda o nasljeđivanju proizvodi iste učinke u svim državama članicama bez obzira na to gdje je izdana te za njezino priznavanje nije potreban poseban postupak. Nasuprot tome, učinci nacionalne potvrde o nasljeđivanju različiti su ovisno o državi članici Europske unije koja je izdaje. Stoga će možda trebati te učinke dodatno pojasniti ovisno od slučaja do slučaja.

Znači, Europska potvrda o nasljeđivanju predviđena je za brzo i nesmetano rješavanje postupaka nasljeđivanja s prekograničnim elementom. Istodobno se priznaje u svim državama članicama Europske Unije u kojima se primjenjuje Uredba o nasljeđivanju osim u Danskoj i Irskoj kao ni u Ujedinjenom Kraljevstvu. Zakoni država članica ne sadrže odredbe kojima u jedinstvenom dokumentu potvrđuju status i ovlasti nasljednika, legatara, izvršitelja oporuke i upravitelja ostavine. U konačnici, prednosti Europske potvrde o nasljeđivanju daleko nadmašuju nedostatke posebice u odnosu na nacionalne dokumente jer relevantne informacije pružaju na standardiziranom obrascu, važećem u svim državama članicama što uzrokuje i smanjenje troškova prilikom provedbe upisa u odgovarajuće upisnike država članica. Osim toga, osnovna ideja Europske unije uvođenjem Uredbe o nasljeđivanju je pozitivna jer se provodi samo jedan postupak s obzirom na mogućnost imanja imovine u više država članica.

8. LITERATURA

Knjige i članci:

1. Aras Kramar, S., Nasljednopravna stvar s prekograničnim elementom i nadležnost u okviru Uredbe (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju – neka hrvatska i slovenska iskustva i dvojbe, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 41, No. 1, 2020., str. 89-112.
2. Aras Kramar, S., Europska potvrda o nasljeđivanju, Pravo i porezi, br. 7-8 (2020), str. 48.-53.
3. Aras Kramar, S., Vučko, K., Vodič za primjenu Uredbe (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju, Hrvatski pravni centar, elektroničko izdanje, 2020., dostupno na: https://www.hok-cba.hr/wp-content/uploads/2021/11/vodiu_za_primjenu_uredbe_o_nasljedivanju.pdf
4. Aras Kramar, S., Vučko, Pregled postojećeg regulatornog i institucionalnog okvira za primjenu Uredbe o nasljeđivanju – u Sloveniji i Hrvatskoj, Hrvatski pravni centar, elektroničko izdanje, travanj 2019., dostupno na: https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Projekti/Desk%20research%20report_HR.PDF
5. Aras Kramar, S., Turk, M., Vučko, K., Završno izvješće o provedenom istraživanju o primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji, Hrvatski pravni centar, elektroničko izdanje, listopad 2019., dostupno na: https://www.hjk.hr/Portals/0/ForumUpload/dokumenti/Zavrsno%20izvjesce_hrv.pdf
6. Babić, Davor, Uredba EU o nasljeđivanju, Javni bilježnik, broj 42, 2015., str. 81.
7. Bariatti, S., Viarengo, I., C. Villata, F., Towards the entry into force of the succession regulation: building future uniformity upon past divergencies, JUST/2013/JCIV/AG/4666, Final Study, Università degli Studi di Milano – University of Milan, 2016., str. 509., dostupno na: <https://www.dirittopubblico.unimi.it/extfiles/unimidire/389501/attachment/final-study-justt-2013-jciv-ag-4666-last-version.pdf>
8. Bouček, Vilim, Europsko međunarodno privatno pravo u eurointegracijskom procesu i izabrana pitanja mjerodavnog prava, Narodne novine, lipanj 2021., str. 241.-265.

9. Bouček, Vilim, Uredba o nasljeđivanju iz 2012. – lex hereditatis i izabrana pitanja, Hrvatska pravna revija, 2020., str. 61.-77.
10. Bouček, Vilim, Uobičajeno boravište u hrvatskom međunarodnom privatnom pravu, Zbornik PFZ, studeni 2015., 885.-914.
11. Calvo Caravaca, A.-L., Davi, A., Mansel, H.-P., The EU Succession Regulation, A Commentary, Cambridge, Cambridge University Press, 2016.
12. Damianou, Andreas, Cyprus: International Succession Planning and European Certificate of Succession, 2023.
13. Geanina Ionaș, D., Does the European Certificate of Succession ensure the Direct Exercise of Successor Rights in Member States of the European Union?, RAIS Conference Proceedings, March 1-2, 2021.
14. Grubišić Đogić, N., Nasljeđivanje u Europskoj uniji, Uredba o nasljeđivanju broj 650/2012, Odvjetnik 1-2, 2016., str. 16-21.
15. Hoško, T., Bolonja, B., Europska potvrda o nasljeđivanju – pravna priroda i učinci, Hrvatska pravna revija, ožujak/travanj 2018., str. 13.-22.
16. Ivanc, T., Kraljić, S., European Certificate of Succession – Was There a Need for a European Intervention?, Anali Pravnog fakulteta, str. 249.-273.
17. Josipović, Tatjana, Privatno Pravo Europske unije – posebni dio, Narodne novine, Zagreb, svibanj 2022., str. 523.-605.
18. Košir Skračić, R., Vodopija Čengić, Lj., Europska potvrda o nasljeđivanju, Javni bilježnik, Volumen XXI. (2017), broj 44, str. 95.-104.
19. Krajcar, D., Primjer Europske potvrde o nasljeđivanju, Javni bilježnik, Volumen XXI. (2017), broj 44, str. 104.-119.
20. Milaković, Goran, Europska potvrda o nasljeđivanju kao zemljišnoknjižna isprava i dostava te potvrde, Javni bilježnik, Vol. XXII (2018.) 45, str. 25.-32.

21. Poretti, Paula, Nadležnost, nadležna tijela i postupci prema Uredbi (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju, Zbornik Pravnog Fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 37, br. 1, 2016., str. 561.-587.
22. Zgrabljic Rotar, D.; Hoško, T., Uobičajeno boravište ostavitelja prema Uredbi o nasljeđivanju, Zagrebačka pravna revija, Vol. 9 No. 3, 2020., str. 208.-229.
23. Vodopija Čengić, Liljana, Javni bilježnici i Uredba EU o nasljeđivanju. Javni bilježnici u Europskom kontekstu. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb, 2019. str. 103. - 136.
24. Wautelet, P., Prekogranično nasljeđivanje (uvodnu razinu), Projekt: bolja primjena Uredbi EU-a u području obiteljskog i nasljednog prava, Academy of European law, 2017., dostupno na:
http://www.eracomm.eu/Better_Applying_the_EU_Regulations/kiosk/pdf/case_studies/topic3/Case_study_topic3_Introductory_HR.pdf

Pravni izvori:

1. Ugovor o funkcioniranju Europske unije (pročišćena verzija), Službeni list EU C 202, 07. lipnja 2016.
2. Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, SL EU 2012 L 201/107, 27. srpnja 2012.
3. Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, SL 359/30, 16. prosinca 2014.
4. Pravilnik o visini nagrade i naknadi troškova javnog bilježnika kao povjerenika suda u postupku za izdavanje, ispravak, izmjenu, opoziv ili privremenu obustavu Europske potvrde o nasljeđivanju, Narodne novine, br. 9/2015

5. Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, Narodne novine, br. 152/14
6. Zakon o međunarodnom privatnom pravu, Narodne novine, br. 101/17
7. Zakon o nasljeđivanju, Narodne novine, br. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19
8. Zakon o zemljišnim knjigama, Narodne novine, br. 63/19, 128/22
9. Zakon o javnobilježničkim pristojbama, Narodne novine, br. 72/94, 74/95, 87/96, 112/12, 110/15, 10/23
10. Rješenje Općinskog suda u Čakovcu, br. R1-eu-14/19-3 od 7. siječnja 2020.
11. Rješenje Općinskog suda u Bjelovaru, br. Z-20226/2021-2 od 10. prosinca 2021.
12. Rješenje Županijskog suda u Vukovaru, br. Gž 95/2020-2 od 12. prosinca 2020.
13. Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. 26 Gž Zk-142/2022-3 od 16. siječnja 2023.